

СТРАТЕГИЯ, ТАКТИКА И КОНЦЕПЦИЯ НА ИЗДАТЕЛСТВО “ЗОДИАК” И СПИСАНИЕ “ВСЯКА НЕДЕЛЯ” – 1990 – 1993 г.

Борислав ГЪРДЕВ

Издателство “Зодиак” възниква през 1990 г. Негов ръководител е популярният тв журналист Кеворк Кеворкян. Всъщност ръководител е остарял и неточен термин, по-вярно е да се каже, че той е душата, моторът, вдъхновителят, финансовият му бос. Кеворк посяга към издателския бизнес след като е вече утвърдена и изключително популярна тв звезда. Хвърляйки се в бурните води на издателската дейност през 1990 г., той сякаш предчувства драматичната съдба, очакваща най-свидната му рожба — магазинното предаване “Всяка неделя”, което след неколкократно спирания и отстранявания на водещия, окончателно пада от екран през януари 1991 г., за да възкръсне неузнаваемо променено, силно комерсиоализирано и с водещ зад кадър в началото на 1993 г.

Не може да се каже, че първите стъпки на К. Кеворкян в издателския бранш са успешни. Той започва със сп. “Зодиак”, но веднага разбира, че посоката е грешна, че е направил фалстарт. Мигновено сменя концепцията и чрез издателство “Зодиак” започва да издава сп. “Всяка неделя” от 9. 11. 1990 г., а впоследствие и книги, които са както издания на сп. “Всяка неделя”, така и на самото издателство.

Това вече е ход в правилна посока, начало на успешен бизнес и на стратегия, стриктно следваща изискванията на пазара и на читателските желания. Книгите, които “Зодиак” пуска на пазара за периода 1990 — 1993 г. са разнообразни, четивни, нашумели заглавия, бестселъри, забранени творби и безспорни издателски находки. Общото и свързващото ги е тяхната популярност, гравитирането им към широкия

читателски вкус, към естетиката на бестселъра, на касовото заглавие. В началото са “От Русия с любов” (1990) на Ян Флеминг и “Разговори със Симеон II” (1990) на Кеворк Кеворкян. Джеймс Бонд и цар Симеон се оказват печеливши автори и събеседници, след което библиотеката на сп. “Всяка неделя” пласира “Клопка за шепнеция” с “Десет пъти умри” и “Любовно приключение”, бр. 2, 1991 г., “Съдията и неговият палач”, бр. 3, 1991 г. и “Анекдоти за велики личности”, бр. 4, 1991 г. Отделно издателство “Зодиак” публикува “Аз, Клавдий” (1991), “Първи умират мечтите” (1992), “Полтъргайт” (1992), “Шантажът” (1992), “Семейство Юинг от Далас” (1992), “Младият Индиана Джоунс и съкровището в плантацията” (1992), “Сексуалният наръчник на Доменика” (1993), за да се стигне до изключителния успех (с пускането на допълнителен тираж) на “Дневникът на Лора Палмър” през 1993 г. Кеворк преследва шлагера и в мелодрамата — “Любовно приключение”, и в майсторски написания трилър — “Шантажът”, и в романи, по-малко или повече инспирирани от популярни тв и филмови поредици — “Семейство Юинг от Далас”, “Дневникът на Лора Палмър”, “Младият Индиана Джоунс и съкровището в плантацията”.

Неговата амбиция е да поднася на аудиторията лесносмилема, доброкачествена, увличаща, сърчно преведена, безупречно оформена забава, която да му носи сигурни доходи. Обвиненията в груб комерсиализъм са неоснователни, тъй като спечелените пари се използват за подпомагане на тв предаването и на неговия аналог

сп. “Всяка неделя”.

За разлика от телевизионното предаване, дебютирало на малък екран на 15. 01. 1979 г., списанието е много по-младо — то започва да излиза от 9. 11. 1990 г. първоначално като двуседмичник до бр. 11 (26. 04. 1991 г.), след което става месечник; тръгва с обем 64 с. — до бр. 7, а от бр. 8 е вече 48 с., без да е посочен тиражът му. Като редактор К. Кеворкян се мъчи да спазва периодичността — отначало като двуседмичник, а след това и като месечник, но не винаги това му се удава така например, през март 1991 г. излизат три книжки — на 8, 22, 29. 03. (бр. 8, 9, 10), през 1992 г. бр. 25 и 26 се появяват на 29. 05. и 3. 07., но като цяло цикличността е овладяна. След бр. 36, 8. 06. 1993 г. списанието изчезва от РП и разпространителските маси и остава в загадъчно недоумение многобройните си почитатели относно причините за неговото спиране.

Сп. “Всяка неделя” излиза като издание на “Зодиак ВН”. В бр. 1 и 2 е посочен адресът на редакцията: София 1000, бул. “Витоша” 19, след което адресът изчезва, а от бр. 32 се появява нов — София 1113, ул. “Незабравка” 25, сменен е и телефонът. Първоначално до бр. 7 списанието се печата в Издателско-полиграфически комплекс — София, а от бр. 7 в Държавна фирма “Балканпрес”.

От първия до последния брой остава неизменен Издателския съвет на списанието, събрал най-добрите имена на издателския, редакторския, творческия и полиграфическия бизнес у нас — Блага Димитрова, Борис Димовски, Георги Данаилов, Георги Мишев, Любен Генов, Николай Генчев, Радой Ралин, Румен Цанев, Тончо Жечев и Филип Панайотов. Повече от ясно е, че издателската стратегия и политика се ръководи от самия Кеворк Кеворкян, но е много важно с кого той я провежда, които са най-близките му сътруд-

ници. Това е приятелски кръг от творци, с кои редакторът е работил в тв версията на “Всяка неделя”, чиито възможности познава добре и на които има пълно доверие. В този аспект на сътрудничество и взаимопомощ сп. “Всяка неделя” е изключително явление в издателския бизнес в България след 10. 11. 1989 г. по качество на сътрудниците и дълготрайност на присъствието им на страниците на изданието.

Като всеки крайно амбициозен издател и Кеворк държи както на нивото на предлаганите и публикувани материали, така и на полиграфическото му изящество. “Всяка неделя” остава в съзнанието на читателите като лицето, фасадата, недостигнатия връх на изданието, от което демократичната общност в България имаше нужда, трябваше да създаде и лансира, без да успее да го запази по-дълго време. Разлиствайки го днес, ние не може да не се възхитим на великолепната му полиграфия, включително и на цветните гланцирани корици. Само в бр. 1 Кеворк Кеворкян допусна суперскъпа (5 хиляди долара) двойна вътрешна гланцирана страница по средата, необходима за създаването на фонд “Детска радост”. Корицата на сп. “Всяка неделя” е неговата витрина. В центъра обикновено е фиксирана цветна снимка на светска знаменитост — Тодор Живков (бр. 1), Желю Желев (бр. 2), Кашпировски (бр. 4), Едуард Шеварнадзе (бр. 5), Карлос (бр. 14); филмова звезда — Силвестър Сталоун (бр. 23), Марлон Брандо (бр. 27), Жан-Пол Белмондо (бр. 36), колаж на Стивън Сийгъл (бр. 12); единствено в бр. 7 като акцент е изведена цветна карикатура на Борис Димовски, “обоснована” от източноевропейската пословица на Радой Ралин “Но политикът няма ли представа, че тухла от лайно не става?”

На корицата съобразно европейските стандарти, са изнесени акцентите, най-важните теми и статии, “хармонизирани”

в жълто-червено-черно — “Интимният живот на д-р Желю Желев” (бр. 2), “Кашпировски си отиде...” (бр. 4), “Ленин — агент на германския генщаб?!” (бр. 10), “Чарлз и Даяна: Подозрението е голямо” (бр. 18) и др. По утвърдена традиция вътрешната страница на корицата е отделена за реклами — на рекламодатели и спонсор-банки “Електроник” (бр. 7), тв Тото (бр. 6), “Херц” (бр. 17), “Мерцедес” (бр. 13), “Софарма” (бр. 26), “Пощенска банка” (бр. 31, 34, 36), на изданията на изд. “Зодиак” и библ. “Всяка неделя” (бр. 14, 15) в редки случаи фигурират постери на естрадни звезди — Гари Мур (бр. 8). Аналогично е разпределението на втората корица — от вътрешната певичка и от външната страна — реклама. Обилно снабдявайки се с реклами и средства, Кеворкян съсредоточава своето внимание върху съдържанието на броя — дайджест. За редактора всяка книжка е еднакво важна и значима, тя трябва да съдържа интересни и силни материали, да осъществява (и то успешно) баланс между оценки и мнения, между родни, български и чуждестранни преводни публикации, между мнения често от двете крайности на демократическия спектър (Герги Мишев — “В часа на синята мъглявина” (бр. 20); Марко Ганчев — “Декорите на световното представление” (бр. 5); Борислав Геронтиев — “Кимченирхва и буйният цъфтеж на нарцисите” (бр. 28); Николай Хайтов — “Предизвикани изповеди” (бр. 31); Йордан Василев — “Да не забравяме какво е било преди” (бр. 31); Едвин Сугарев — “Земята на травеститите” (бр. 24); Димитър Коруджиев — “Екофрагменти” (бр. 20); Румен Леонидов — “Без метафори” (бр. 18); Енчо Мутафов — “Скривалища в реалността” (бр. 20), публикувани по правило в един и същи брой като израз на редакционен плурализъм; на художествени и публицистични материали — статии, есета, пътеписи, мемоари, разка-

зи, новели, откъси от изследвания, кратки сатирични стихове, лирика и пр. Целта е да няма случайни, лоши, скучни текстове, всичко (вкл. и карикатурите на Борис Димовски) да е интересно, списанието да се чете изцяло, “от кора до кора”, да бъде шарено, забавно, увлекателно, да има за всекиго по нещо, да преследва неотстъпно касовия успех (с цена от 2,50 лева в бр. 1 до 5 лева в бр. 36), да бъде винаги издание-шлагер, бестселър, печелешко както с името на популярния си тв събрат (без да е неделно седмично издание), така и с майсторски провежданата стратегия и тактика, отчитаща реалностите на пазарната икономика.

Следвайки телевизионната естетика, авторите сътрудничат и на тв магазинното предаване, като изговореното слово се превръща в написано (за да възкръсне отново в устен разказ в рубрика “Една история на ...”) К. Кеворкян утвърждава в съзнанието на хората сп. “Всяка неделя” като демократично, плуралистично, което започва като пропрезидентско (бр. 2 с акцента “100 дни на президента”), минава през критикокорективен официозен период 1991 — 1992 г., без да изпуска от поглед мнението на “либералите” и “центристите”, за да се модифицира през 1993 г. като типично надпартийно, универсално, развлекателно частно издание.

Кеворкян използва максимално опита си от телевизията. В списанието му като акцент присъстват становища на Георги Мишев с коментарно-апострофната рубрика “Но” (бр. 5-36), на авторитетите-емигранти (Петър Семерджиев — “Край на всяка конспирация!” бр. 8), фундаментална с обобщенията си концептуални статии като “Защо българите не отхвърлят комунизма?” на Николай Генчев (бр. 1), “Случаят Богомил Райнов” на Владимир Свинтила (бр. 19), “Седем чаши за манархията” на Ани Илков (бр. 24), великолепни интервюта и разговори като “При Симеон II”

(бр. 1) на Кеворк Кеворкян, диспутът с Ани Младенова — “Живков — големия дъб” (бр. 1) на Кеворкян, разтърсващи с обобщенията си прозрения като “От дълбините” на Станка Пенчева (бр. 19).

Освен публицистика в българския дял Кеворк Кеворкян публикува сатира — Стефан Цанев — “Две басни”, стихове на Блага Димитрова, на Недялко Йорданов, на Константин Павлов.

Подражавайки на популярните издания (публикуващи четива с продължения) и на тв естетиката, разчитаща на серийността и утвърдените предавания, Кеворк Кеворкян стимулира Радой Ралин да поддържа още две интересни рубрики: “Ранни предчувствия” — с апострофи на класически български поети (бр. 5, 7, 11) и необикновеният по своята структура и въздействие сила сатирачен роман “Абсурдните утешения на Васил Чертовенски” (от бр. 2), издаден в последствие като самостоятелна книга. Редакторът рискува до бр. 36 да представи утвърден детски класик (Чичо Стоян) и като автор на порнографски фолклор в бр. 4, да разкрие “Как бе провъзгласен култът към Вълко Червенков” в бр. 10, да публикува за пръв път нееднозначната със своите внушения и несъвсем ласкаеща ни като народ иконоборческа творба на Б. Ардити “Ролята на цар Борис III при изселването на евреите от България” (бр. 9-13). Ценно е и присъствието на кинокритика от ранга на Григор Чернев, поместил една от малкото изследователско-оценъчни статии в списанието — “...Допълната победа на капитализма” (бр. 25) заедно с лаконичния, представящ Блага Димитрова текст “Хигиена на духа” на Петър Увалиев (бр. 1), а “гримасите на времето” присъстват в броеве 3, 7, 9, 13, така както е налице и “Книжовният Гулаг” (бр. 4, 5). Не е забравен и природолечителят Петър Димков, запомнящ се със своите рецепти (бр. 2-10).

Чуждестранните материали придават

допълнителен колорит и космополитен дух на изданието.

Най-ценният преводен текст в годишниците на сп. “Всяка неделя” е на известната книга “Личният живот на Сталин” с автори Джек Фишмън и Бърнард Хатън (бр. 6-17) в чудесния превод на Димитър Мирчев, осъществен на фона на паралела на образци (картини, скулптура) от съветското и германско тоталитарно изкуство (бр. 9-12).

От един такъв обширен преглед е пределно ясно богатството и многообразието на списание “Всяка неделя”, станало за три години обичано и близко за голяма част от българската читателска аудитория — до мистериозното му изчезване от пазара през лятото на 1993 г.

Дълго мислих за причината за внезапното му спиране и стигнах до извода, че тя не е в прищявките на неговия редактор — най-малкото заради лични егоистични съображения той би се лишил от тази своя популярна трибуна и школа за възпитание и въздействие. Смятам, че става дума за нещо по-сложно и необичайно — Кеворк Кеворкян решава да съсредоточи отново вниманието си върху телевизионното шоу “Всяка неделя”, при което списанието отново преминава (в обратен ред на раждането си) в нов стадий на своята метаморфоза, превръщайки се пак в тв магазинно предаване. Така по един неподражаем начин (за разлика от конкурента си “Клуб М”, излизащ от август 1990 г. досега) сп. “Всяка неделя” осъществява мост и континуитет между две медии — между печатно издание и тв магазинен дайджест, преход уникален и неповторим за българските условия, който обаче не намалява неговия принос и значение, нарастващи с течение на времето като първи, необичаен и толкова успешен опит (за двуседмичник и месечник) в българската издателска практика.